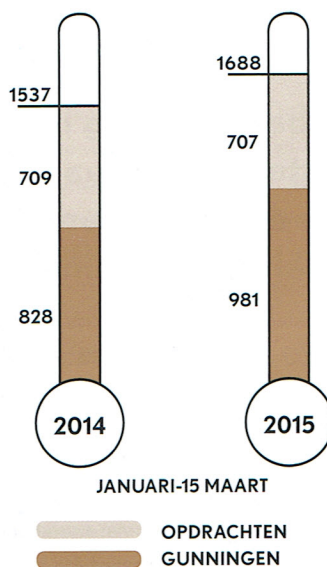

TENDER 3

N I E U W S B R I E F

TENDER THERMOMETER

IN NEDERLAND GEPUBLICEEERDE
EUROPESE AANBESTEDINGEN

Bron: TenderPlus Aanbestedingsinformatie,
www.tenderplus.nl

IN DIT NUMMER:

1 Toepassing van social return door het Rijk **3** Elektronisch aanbesteden: zijn ondernemers er klaar voor? **4** Gloort er Brussels licht aan de horizon van de juridisering? **5** De revival van de ernstige beroepsfout **6** DE ZAAK: Het toetsingskader bij geschiktheidseisen enerzijds en bij een beroep op derden anderzijds **8** GUNNINGEN en GEZIEN?!

Toepassing van social return door het Rijk

De implementatie van social return bij de rijksoverheid is onlangs geëvalueerd. De resultaten laten zien dat het aantal aanbestedingen waarbij social return wordt toegepast toeneemt, maar dat de opbrengsten in termen van re-integratie tot nu toe relatief bescheiden zijn. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de vergelijking met wat grote gemeenten hebben bereikt met de toepassing van social return.¹ Het Rijk beraadt zich momenteel over de toekomst van het instrument social return. Politieke ontwikkelingen en de mogelijke komst van een quotumregeling voor arbeidsbeperkte medewerkers spelen daarbij een rol.

Doelgroep social return

WWB*

WW (langer dan 12 maanden werkloos en/of 50 jaar of ouder)

WIA/WGA/WAZ

WAJONG

IAOW/IOAZ

WSW-geïndiceerden

Niet uitkeringsgerechtigde werkzoekenden*

Vroegtijdige schoolverlaters en jongeren met onvoldoende kwalificaties

Leerlingen in het kader van BOL/BBL opleidingen, VSO en/of praktijkscholen.

* Grotere afstand tot de arbeidsmarkt: personen die langere tijd werkloos zijn (langer dan 12 maanden, 50 jaar of ouder zijn en/of die zonder re-integratieondersteuning of andere begeleiding niet zelfstandig aan het werk kunnen.

Achtergrond

Social return wordt door het Rijk sinds 1 juli 2011 als voorwaarde opgenomen in aanbestedingen met het doel om extra werk(ervarings)plaatsen te creëren voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt die zonder re-integratieondersteuning niet aan het werk kunnen. Het Rijk benadrukt dat het om extra of nieuwe werk(ervarings)plaatsen moet gaan (het woord 'extra' is in de handleiding onderstreept), waarmee een aantal plekken bovenop de bestaande formatie wordt bedoeld. Indien een opdrachtnemer in zijn bedrijfsvoering al een vorm van social return toepast, mag dit niet in mindering gebracht worden op het gevraagde percentage social return.² De doelgroep is verder uitgewerkt in negen subgroepen op basis van achtergrond/uitkeringssituatie.

Het Rijk is gestart met een twee jaar durende implementatieperiode, waarin social return

kan worden toegepast bij aanbestedingen van werken³ en diensten boven een drempelbedrag van 250.000 euro (minimale loonsom exclusief btw) en met een minimale duur van zes maanden. De implementatieperiode is afgesloten met een evaluatieonderzoek dat is uitgevoerd door Ipso Facto beleidsonderzoek en Schofaerts.nl. Het onderzoek was bedoeld om inzicht te krijgen in de toepassing van social return bij het inkoop- en aanbestedingsproces en in de opbrengsten in termen van re-integratie.

Toepassing social return door het Rijk

In de periode juli 2011 tot en met december 2012 zijn volgens opgave van de verschillende departementen 209 aanbestedingen uitgeschreven die voldeden aan de criteria voor toepassing van social return met betrekking tot categorie, omvang en duur. Vervolgens is door

inkoopverantwoordelijken bepaald of social return passend is bij de opdracht. Hiervoor is een viertal uitsluitingscriteria gedefinieerd: het optreden van verdringing, onvoldoende aanbod van geschikt personeel, het ontbreken van een 'match' tussen vraag en aanbod en disproportionele inspanningen of kosten als gevolg van toepassing van social return.

Bij 84 van de 209 aanbestedingen (40%) is social return passend bevonden en uitgevraagd. In tweederde van de gevallen waarin social return niet wordt toegepast is de complexiteit van de opdracht genoemd als reden. Uitsluitingsgronden zijn dan de beschikbaarheid van geschikte kandidaten en/of de (disproportionele) inspanning of kosten om social return toe te passen. Het optreden van verdringing blijkt in de praktijk nauwelijks te worden gebruikt als uitsluitingsgrond voor social return.

Social return wordt in bijna 80% van de gevallen uitgevraagd als uitvoeringsvoorwaarde of eis. Bij ongeveer een op de zeven aanbestedingen is gekozen voor een uitvraag in de vorm van een inspanningsverplichting. De berekening van social return vindt meestal plaats als percentage over de loonsom of aanneemsom. Over het algemeen is dat 5%, maar soms wordt een lager of hoger percentage (tot maximaal 10%) gevraagd. In een klein aantal gevallen is gekozen voor inzet in tijd (percentage van het totaal aantal uren).

Resultaten toepassing social return door het Rijk

Het onderzoek is gestart als 'ex post evaluatie', maar gedurende de uitvoering is gebleken dat de evaluatie daarvoor te vroeg is gekomen. Als het gaat om het succes van social return bij het Rijk in termen van re-integratie geeft deze evaluatie vooral een eerste indruk. Uit de evaluatie is een aantal aanknopingspunten naar voren gekomen om de resultaten van de toepassing van social return te optimaliseren en tegelijkertijd meer zicht op die resultaten te krijgen.

Op basis van gegevens van iets minder dan de helft van de aanbestedingen is geconstateerd dat 195 kandidaten zijn geplaatst. In de praktijk zullen dit waarschijnlijk meer kandidaten zijn, maar hierover kunnen geen uitspraken worden gedaan of betrouwbare schattingen gemaakt. Het gebrek aan gegevens maakt ook dat de baten in termen van bespaarde uitkeringsgelden niet kunnen worden bepaald. De groep ingezette

kandidaten bestaat voor zover bekend vooral uit mensen met een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt (WW'ers en leerlingen van praktijkscholen).

De overige opbrengsten van toepassing van social return door het Rijk (bijvoorbeeld ervaring van bedrijven met het werken met nieuwe doelgroepen) zijn op dit moment beperkt. De wijze waarop social return is uitgevraagd en wordt ingevuld heeft nauwelijks geleid tot vernieuwende aanpakken of experimentele oplossingen. Tot nu toe is vooral een standaard werkwijze of procedure gevolgd, die eraan bijdraagt dat opdrachtnemers pragmatische oplossingen kiezen bij de invulling van hun social-returnverplichting. De baten die door opdrachtnemers zijn genoemd hebben dan ook vooral betrekking op de opgedane ervaring met de toepassing van social return (denk aan procedures, plannen van aanpak et cetera die bij toekomstige opdrachten of aanbestedingsprocedures van nut kunnen zijn).

Toekomst social return bij het Rijk

De vraag is gerechtvaardigd of de toepassing van social return door het Rijk tot nu toe het gewenste resultaat heeft gebracht. Het Rijk heeft van tevoren geen doelstellingen of succescriteria voor toepassing van het instrument vastgelegd. Vanwege het gebrek aan ervaring van het Rijk met dit instrument, stond in de evaluatie niet de (netto) effectiviteit van re-integratie centraal, maar de vraag in hoeverre social return door het Rijk bijdraagt aan de participatie van mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Op die vraag heeft de evaluatie nog geen antwoord kunnen geven. Het Rijk buigt zich op dit moment over het vervolg van social return. De komst van de participatiewet en het wetsvoorstel Banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten kunnen hierin een rol spelen, zoals minister Blok ook aangeeft in de aanbiedingsbrief bij het rapport. Indien de rijksoverheid besluit om social return te blijven toepassen, dan kan op basis van de evaluatie een aantal aandachtspunten worden benoemd. Het gaat dan om duidelijke doelstellingen van het beleid, het betrekken van de markt bij het bepalen van de eisen, het maken van concrete (tussentijdse) resultaatafspraken en een daaraan gekoppelde planning en goede handhaving daarvan.

K. Schofaerts, Schofaerts.nl
drs. M.C.J. den Hoedt, Ipsos Facto beleidsonderzoek

Noten

1. Daarbij moet de kanttekening worden gemaakt dat de gemeenten social return al langer toepassen en daardoor meer tijd hebben gehad om de uitvoering te optimaliseren.
2. Ministerie van BZK (oktober 2013), *Social Return bij het Rijk (FAQ)*, B-21315 (Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties).
3. Met uitzondering van grote, complexe werken van Rijkswaterstaat en de Rijksgebouwendienst.

Rechtsbescherming bij aanbestedingen: naast rechter en CvA nu ook Nationale Ombudsman

De Nationale Ombudsman heeft op 18 februari jl. een rapport uitgebracht op een klacht van een onderneming (verzoeker) die meende dat haar offerte ten onrechte en zonder juiste motivering door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu terzijde was gelegd. Het rapport van de ombudsman concludeert dat de minister van Infrastructuur en Milieu zijn afwijzing onvoldoende heeft gemotiveerd en dat zijn gedraging in deze onbehoorlijk is. De ombudsman vermeldt aan het slot van zijn rapport dat er bij een geschil over de uitkomst van een aanbestedingsprocedure diverse mogelijkheden zijn om dat geschil te laten beoordelen door een onafhankelijke instantie, zoals de Commissie van Aanbestedingsexperts en de burgerlijke rechter. In dit geval is hij echter bevoegd om een onderzoek te doen naar een gedraging van de minister en/of (een medewerker van) het ministerie tegenover verzoeker. Zijn bevoegdheid gaat volgens hem niet zover dat een onderzoek kan worden gedaan naar de beslissing om een overeenkomst aan te gaan met een van de andere partijen die een offerte deed. Het is bij uitstek een taak van de burgerlijke rechter een uitspraak te doen over een privaatrechtelijke overeenkomst tussen partijen of de schade die een derde als gevolg van die overeenkomst stelt te hebben geleden. De Nationale Ombudsman moet zich in het geval dat een dergelijk geschil aan hem wordt voorgelegd dan ook terughoudend opstellen, aldus de ombudsman.

Bron: nationaleombudsman.nl